

Tiedekunta/Osasto — Fakultet/Sektion		Laitos — Institution	
Matemaattis-luonnontieteellinen		Eäintieteen laitos	
Tekijä — Författare			
Juha Petteri Karvinen			
Työn nimi — Arbetets titel			
Telkän <i>Bucephala clangula</i> pesimäekologiasta Tammisaaren saaristossa			
Oppiaine — Läroämne			
Eläintiede (morf.-ekol. linja)			
Työn laji — Arbetets art		Aika — Datum	Sivumäärä — Sidoantal
Pro gradu -tutkielma		Toukokuu 1988	63 s. + 6 liites.
Tiivistelmä — Referat			
<p>Puunkoloissa ja pöntöissä pesivän vesilinnun, telkän <i>Bucephala clangula</i> (<i>Anatidae</i>) pesintäbiologiaa tutkittiin Tammisaaren saaristossa tiheään pöntötetyllä Oy Alko ab:n omistamalla Strömsön alueella vuosina 1973-1984. Tutkimuksessa selvitettiin telkän populaatiokokoa, muninnan ajoittumista, munintanopeutta, haudonnan pituutta, pesyekokoa, syntyvyyttä, pesäkolokilpailua sekä pesäloisintaa. Naaraat rengastettiin/kontrolloitiin, jotta voitiin selvittää näiden selviytyvyyttä ja pönttöuskollisuutta sekä eri naarasyksilöiden ja eri ikäluokkien välisiä eroja pesinnän aloittamisessa ja pesyekoossa. Osa naaraista myös punnittiin.</p> <p>Pesivien telkkien määrä kasvoi pönttöjen lisäämisen myötä vuosien 1973-1974 yhdeksästä pesinnästä (0.5 naarasta/km²) vuosien 1975-1984 keskimäärin 18 pesintään (1.5 naarasta/km²). Telkän pesintäyrityksiä oli kaikkiaan 223.</p> <p>Telkkänaaraat palasivat 70 % todennäköisyydellä pesimään samaan pönttöön kuin missä ne pesivät edellisenä vuotena. Aikuisten naaraiden keskimääräiseksi selviytyvyydeksi saatiin 0.76 ± 0.02 ja keski-ikäsi 4.17 vuotta. Syntyvyys oli keskimäärin 6.6 poikasta/aloitettu pesä. Suurin osa pesintöjen epäonnistumisista aiheutui pesien ryöstöistä (17.9 % pesintäyrityksistä). Muista, tuntemattomista syistä johtuneita hylkäyksiä oli noin 9.6 % pesintäyrityksistä.</p> <p>Telkät aloittivat pesinnän keskimäärin viides toukokuuta. Mitä myöhemmin jäät lähtivät, sitä myöhemmin telkät pesivät. Nuorimmat naaraat pesivät selvästi myöhemmin kuin vanhemmat naaraat.</p> <p>Naaraat pesivät useimmin sellaisissa pöntöissä, joissa pesintä onnistui edellisenä vuonna. Telkät pesivät myös hieman useammin pienissä kuin isoissa pöntöissä. Telkät suosivat korkealla (yli 2.5 m) olevia pönttöjä. Telkkiä pesi vähiten tutkimusalueen mereisimmässä osassa.</p> <p>Pesyekoko oli keskimäärin 9.57. Eri naarasyksilöiden välillä ei ollut eroa pesyekoossa. Myöskään pöntön koko tai naaraan paino ei vaikuttanut pesyekokoon. Nuorimmat naaraat munivat pienimpiä pesyeitä. Pesyekoko oli lisäksi sitä pienempi, mitä myöhemmin se munittiin. Pesyekoon pieneminen pesimäkauden kuluessa ei näytä selittyvän sillä, että pesyekokoa (mahdollisesti) kasvattavat yhteispesinnät ajoittuisivat pesintäkauden alkuun, eikä siitä, että pienempiä pesyeitä munineet nuoret naaraat pesivät vanhempia naaraita myöhemmin.</p> <p>Telkän ja isokoskelon yhteispesiä oli kaikkiaan 77. Suurimmassa osassa (74%) tapauksista hautojana oli isokoskelo. Tehdyn tutkimuksen perusteella telkän ja isokoskelon yhteispesintä on yhtä hyvin loisintaa, pesäkolokilpailua tai "ylilijäämunintaa". Keskimäärin joka neljäs -joka seitsemäs telkänpesä sisälsi vähintään kahden telkkänaaraan munimia munia.</p>			
Avainsanat — Nyckelord			
Anatidae, Bucephala clangula, telkkä, pesimäekologia			
Säilytyspaikka — Förvaringställe			
Eläintieteen laitoksen kirjasto			
Muita tietoja — Övriga uppgifter			